

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Egy természettörvény és az emberiség jövője. Irta: Cs. Lázár László. Budapest 1919. 59. old.

Az „Ok és Okozat“ természeti törvényét világosítja meg gy: korlati példákkal s bizonyítani igyekszik ennek az erkölcsi világban való föltétlen érvényességét. Ez öröktörvény felismerésétől s a hozzá való alkalmazkodástól várja az emberiség szebb és boldogabb jövőjét.

Erős hibából s az emberiség szeretetéből fakadó sorok. De azt hisszük, hogy az emberiség bonyolult erkölcsi és szellemi világát nem lehet egyetlen természeti törvény alapján megérteni, kimagyarázni.

V. A.

Az örökélet. Irta: K. Sz. Miklósi Nagy József. 1921. M. Vásárhely. 44. oldal.

A föld, az ember, a lélek, a szellem, a gondolat lényege és keletkezése minden időben foglalkoztatta a gondolkozó embereket. E nagy kérdések megfejtésére a világ legkiválóbb elméi tettek már kísérletet anélkül, hogy egyik, vagy másik az utolsó szót kimondhatta volna. Ilyen kísérlet a kezünk alatt levő fűzet, amelynek írója mélyen szántó elme s a maga nézeteit tudományos formában igyekszik megokolni s nem az ő hibája, hogy ezen törekvései közben a fantázia birodalmába téved. Nem fogadja el a világok keletkezésére eddig megállapított elméleteket, hanem kiindulva abból az alaptételből, hogy holt anyag csak élőkből származhatik, megállapítja, hogy a világegyetem magva az örökélet, amely egy tökéletes organismus. Ennek alkotó része a föld és az égitestek, amelyek szintén élő szervezetek. S mint a sejt a testnek, olyan része az ember a földnek. A szellem az anyagtól független élet s ha ez a szellem egy az egész világgal függő viszonyban levő testben lakozik, akkor lélek a neve, s éppen azért, mert az anyagmentes szellemnek egy része halhatatlan, lelke van minden élőlénynek. A lelki képességek attól függnnek, hogy mennyit tud az élő egyén a tökéletes szellemből magába ölelni.

„A gondolat nem egyéb, mint az agyvelőt érintő hatások érzése“, amelynek ellenhatása az akarat. Honnan származnak tehát a gondola'ok? Erre a kérdésre ez a felelet: „A gondolatok a világegyetem életének mozzanatai, melyek berezegnnek az agyvelőbe, mint a fénysugár a szembe, a hanghullám a fülbe, az illat az orrba“. Így tehát „minden tevést a világegyetem szelleme irányít“.

Ez a világszellem s ennek az emberre való hatása nagyon fantasztikus föltevés. Különben is a dolgozatban a materializmus és a spiritualizmus elvei egymással összevegyítve vannak s így bár a fölvetett nagy kérdések megfejtésére egy jó akaratú kísérletet látunk benne, de éppen nagyon egyéni volta miatt a tárgyilagosságot megfejtéseket nélkülözzük benne.

V. A.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az „Unitárius Szószék“. Alig hiszem, hogy volna valaki lelkészeink között, aki az unitárius igehirdetésnek ezt a tükröt fölöslegesnek itélné. A benne megjelenő dolgozatok ellen egy és más tekintetben lehet kifogásunk, de maga a vállalat olyan szerepet tölt be egyházi életünkben, amelyet nagy lelki kár nélkül nem nélkülözhetnénk. Különösen a jelen viszonyok között, amikor — mondhatni — teljesen magunkra vagyunk utalva, föltétlenül ragaszkodnunk kell az ilyen organu nhoz, amelynek segítségével gondolatainkat kicserélhetjük, lelki tárházunkat gazdagíthatjuk s ez által az unitárius szószék nivóját emelhetjük. Az új idők, új feladatokat adnak föl nekünk, amelyeket egyenkint alig oldhatunk meg. Szükségünk van egy közös kapcsolatra, amely egyesítse erőnket s egy útmutatóra, amely vezesse lépteinket.

A saját magunk munkáját becsüljük meg, amikor az „Unitárius Szószék“ támogatjuk s fennmaradását áldozatok árán is biztosítjuk. Azonban a szerkesztéssel megbízott *Úrmösi József* kimutatása szerint 31 lelkészünk és 19 egyházközségünk még ma sem érzi, vagy ha érzi is, de valamely okból nem gyakorolja ezt a kötelességet. E miatt válságba jutott a lelkészörnek a folyóirata. Szeretem hlenni, hogy itt nem szándékos mulasztásról, hanem csak feledékenységről van szó. Azért kérem a hátralékos lelkészeket és egyházközségeket, hogy az új év alkalmából gondoljanak az „Unitárius Szószék“-re s teljesítsék iránta kötelességeiket, mert ellenkező esetben kénytelenek volnánk a lapot beszüntetni.

Kolozsvár, 1922. január hó.

Vári Albert

lelkészöri elnök.

Újabb egyházi alakulatok. A trianoni békeszerződés az országhatárokat megváltoztatta. Ennek következtében az egyházak ősi szervezetében is bizonyos változásoknak kellett bekövetkezni az egyházi közigazgatás könnyebb és sikeresebb lebonyolítása céljából.

A legnagyobb változás a *ref. egyházban* mutatkozik. Itt t. i. a tiszántúli egyházkerülettől lekapcsolódtak a bánái, a nagyszalontai, a bihari, érmelléki, szatmári és máramarosí egyházmegyék, mintegy 200 000 lélekszámmal. Ezek egyideig az erdélyi egyházkerülethez